

Aan: De gemeenteraadsleden,
burgercommissieleden en de colleges van
B&W van Wassenaar, Voorschoten,
Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Datum: 27 oktober 2025

Betreft: Start onderzoek naar
samenwerkingsverbanden

Geachte leden,

Uw Rekenkamer start een onderzoek naar samenwerkingsverbanden in uw gemeente. Naar verwachting ontvangt u in het tweede kwartaal van 2026 de onderzoeksresultaten.

Doel

Doel van het onderzoek is om in kaart te brengen aan welke samenwerkingsverbanden de gemeenten deelnemen, welke bestuurlijke en financiële belangen hiermee gemoeid zijn, en hoe de gemeenteraden hun kaderstellende en controlerende rol invullen en deze eventueel kunnen versterken.

Het onderzoek richt zich op de volgende vragen:

1. Welke samenwerkingsverbanden met welke gemeenten bestaan er momenteel, wat is de organisatorische vorm van deze verbanden en welke categorisering is hierbij logisch?
2. Hoe is in de vier gemeenten de omgang met samenwerkingsverbanden georganiseerd, in termen van informatievoorziening, besluitvorming en betrokkenheid van bestuurders en raadsleden?
3. Wat zijn de voordelen voor de deelnemende gemeenten bij het aangaan van samenwerkingsverbanden?
4. Welke (financiële) verplichtingen en risico's zijn met deze samenwerkingsverbanden gemoeid?
5. Wat is bekend over de doeltreffendheid en doelmatigheid van deze samenwerkingsverbanden?
6. Wat is er geleerd uit eerdere (mogelijk mislukte) samenwerkingsverbanden en hoe zijn deze leerervaringen teruggekoppeld aan de gemeenteraden?

7. Welke bevoegdheden hebben de gemeenteraden ten aanzien van de verschillende typen samenwerkingsverbanden en in hoeverre worden kaderstelling, verantwoording en controle op structurele wijze vormgegeven?
8. In hoeverre is er binnen de raden kennis van het beschikbare instrumentarium om deze bevoegdheden uit te oefenen, en welke innovatieve methoden kunnen de toepassing hiervan versterken?
9. Hoe is de rol van de wethouders in de besturen van samenwerkingsverbanden ingericht en teruggekoppeld aan de raden?
10. In hoeverre wordt door raadsleden een democratisch tekort ervaren?

Uitvoering

Het adviesbureau Proof Adviseurs voert het onderzoek uit. De onderzoekers starten met het verzamelen van de benodigde informatie via een literatuurstudie, documentenstudie, analyse van data en interviews. De interviews worden gehouden met onder andere wethouders, beleidsmedewerkers en raadsleden. Daarna zal het bureau de verzamelde gegevens analyseren.

Eindresultaat van het onderzoek is een onderzoeksrapportage met bevindingen, conclusies en aanbevelingen.

Aanleiding

Onze gemeenten nemen deel aan een groot aantal intergemeentelijke en regionale samenwerkingsverbanden. Deze samenwerkingsverbanden zijn vaak thematisch of functioneel van aard, bijvoorbeeld op het gebied van jeugdzorg, afvalinzameling of wonen. Daarnaast zijn samenwerkingsverbanden verschillend georganiseerd. Naast verbonden partijen, opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in de programmabegroting, werken gemeenten samen binnen diverse andere overlegconstructies, zoals regionale netwerken.

De samenwerkingsverbanden verschillen sterk in aard, omvang, juridische structuur en bestuurlijke inbedding. In de praktijk blijkt dat deze diversiteit leidt tot bestuurlijke complexiteit. In veel gevallen participeren wethouders in algemene of dagelijkse besturen van deze samenwerkingsverbanden. Vaak betreft dit een deelaspect van hun portefeuille, waardoor er fragmentatie van beleid kan ontstaan.

Voor een raad van een deelnemende gemeente blijkt het lastig te zijn om te bepalen of en welke mogelijkheden er zijn om sturing te geven aan en verantwoording te vragen over de prestaties en keuzes binnen deze verbanden. Vanwege de verscheidenheid en veelheid aan verschillende samenwerkingsconstructies ervaren

raden bestuurlijke afstand, wat vervolgens vragen kan oproepen over de democratische legitimiteit van hetgeen zich binnen die verbanden afspeelt.

Inzicht

Uw Rekenkamer verwacht dat het onderzoek inzicht biedt in de diversiteit, voordelen, structuur en governance van samenwerkingsverbanden van de gemeenten. Daarnaast wordt beoogd handelingsperspectieven aan te reiken voor raadsleden, gericht op het stellen van duidelijke en sturende kaders, het bewaken van prioriteiten en invullen van de controlerende taak.

Meer informatie

Voor verdere vragen kunt u contact opnemen met de secretaris van de Rekenkamer, Bart Simon, 06-25 50 31 07, info@rekenkamerwvov.nl.

Met vriendelijke groet,

Annette Corzilius, voorzitter

Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg